**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС
Випуск 57

Збірник статей з актуальних наукових проблем

**До 190-річчя Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова**

**До 20-річчя Навчально-наукового інституту
філософії та освітньої політики**

2025

УДК 159.9+1+37+93](063)
Г94

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 11 від 25 червня 2025 р.)

Редакційна колегія:
Бондаренко В.Д., доктор філософських наук, професор, завідувач богослов'я та релігієзнавства Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Глушко Т.П., доктор філософських наук, професор кафедри філософії Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заступник директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків
Гончаренко К.С., кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Мелещенко Т.В., кандидат історичних наук, професор, декан історичного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Корицький Я.Б., голова Наукового товариства студентів та аспірантів Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, аспірант ІІ року навчання
Осадча Л.В., кандидат філософських наук, професор, професор кафедри філософської антропології, філософії культури та культурології Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Саган О.П., доктор філософських наук, професор**,** завідувач відділенням релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України,
Потильчак О.В., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін історичного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Целковський Г.А., кандидат філософських наук, доцент кафедри богослов'я та релігієзнавства Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Черній Л.В., кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри соціології та публічних комунікацій факультету соціології та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Stepaniuk Joanna, Doktor nauk społecznych, Państwowa Uczelnia im. Stefana Batorego w Skierniewicach, Uniwersytet Warszawski

У збірнику подано наукові статті за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференцій «Сучасні виклики людства: наука як спосіб діалогу й розуміння» (30 травня 2025 р.), яка відбулась з використанням сервіса відеоконференцій Google Meet.

У працях вчених з України та Польщі висвітлено актуальні теоретичні та прикладні проблеми філософії, культурології, історії, релігієзнавства, психології, педагогіки та соціології, а також представлено міждисциплінарні пошуки та здобутки.

Упорядники:
Русаков С.С., директор Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики, кандидат філософських наук, доцент, професор кафедри філософської антропології, філософії культури та культурології Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Можгін Віктор, міжфакультетські кандидатські культурологічні студії, Факультет міжнародних і політичних досліджень, Ягеллонський університет в Кракові
Карпенко О.А., студентка ІІІ курсу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Г94
Гуманітарний корпус: [збірник статей з актуальних наукових проблем] – Випуск 57. – Київ : ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2025. – 164 с.

УДК 322:2-7(082)
Г94

© Автори статей, 2025
© Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, 2025
© Видавництво ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2025

ISBN 978-966-999-542-1

DRAHOMANOV UKRAINIAN STATE UNIVERSITY
Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy

HUMANISTIC CORPUS
Issue 57

Collection of articles on scientific contemporary problems

To the 190th anniversary
of the Drahomanov Ukrainian State University

To the 20th anniversary of the Educational and Research Institute
of Philosophy and Educational Policy

2025

Recommended for publication by the Academic Council
Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy
Drahomanov Ukrainian State University
(protocol No. 11, June 25, 2025)

Members of Scientific Board:
Bondarenko V.D., Doctor of Sciences in Philosophy, Professor, Head of the Department of Theology and Religious Studies of the Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy of Drahomanov Ukrainian State University
Hlushko T.P., Doctor of Sciences in Philosophy, Professor of the Department of Philosophy of the Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy of the Drahomanov Ukrainian State University, Deputy Director for Scientific Work and International Relations
Honcharenko K.S., PhD in Philosophy, Associate Professor, Head of the Department Philosophy of the Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy of Drahomanov Ukrainian State University
Meleshchenko T.V., PhD in History, Professor, Dean of the Faculty of History of Drahomanov Ukrainian State University
Korytskyi Ya.B., Head of the Scientific Society of Students and Postgraduates of the Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy of Drahomanov Ukrainian State University, 2nd year postgraduate student
Osadcha L.V., PhD in Philosophy, Professor of the Department of Philosophical Anthropology, Philosophy of Culture and Cultural Studies of the Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy of Drahomanov Ukrainian State University
Sagan O.P., Doctor of sciences in Philosophy, Professor, Head of the Department of Religious Studies at the H.S. Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine
Potylchak O.V., Doctor of Sciences in History, Professor, Head of the Department of Source Studies and Special Historical Disciplines of the Faculty of History of Drahomanov Ukrainian State University
Tselkovsky G.A., PhD in Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theology and Religious Studies of the Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy of Drahomanov Ukrainian State University
Cherni L.V., PhD in History, Associate Professor, Head of the Department of Sociology and Public Communications at Drahomanov Ukrainian State University
Stepaniuk Joanna, Doctor of Social Sciences, State University of Stefan Batory in Skierniewice, University of Warsaw

The collection presents scientific articles based on the materials of the International Scientific and Practical Conference "Contemporary challenges facing humanity: science as a means of dialogue and understanding " (May 30, 2025), which was held using the Google Meet video conferencing service.

Works by undergraduate, postgraduate and young scientists from Ukraine and Poland address contemporary theoretical and applied problems of philosophy, cultural studies, history, religious studies, psychology, pedagogy and sociology, and present interdisciplinary research and findings.

Compiled by:
Rusakov Serhii, Director of the Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy, PhD in Philosophy, Professor of the Department of Philosophical Anthropology, Philosophy of Culture and Cultural Studies of the Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy of Drahomanov Ukrainian State University
Możgin Wiktor, mgr, Faculty of Cultural Studies Doctoral Studies, Faculty of International and Political Studies of the Jagiellonian University in Krakow
Karpenko Olha 3rd year student of Drahomanov Ukrainian State University

Humanitarian Corpus: [collection of articles on current scientific problems]. – Issue 57. – Kyiv: NVP Interservice Publishing House, 2025. – 164 p.

ISBN 978-966-999-542-1

© Article authors, 2025
© Dragomanov State University of Ukraine, 2025
© NVP Interservice Publishing House, 2025

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ
PHILOSOPHY

VERITAS ULTRA VITAM - ІСТИНА ПОНАД ЖИТТЯ
Адамян Ганна Рафіківна.....5

МАТЕРІАЛЬНІ УМОВИ ФІЛОСОФСЬКОЇ ПУБЛІЧНОСТІ: МІЖ ПІВДНЕМ І ЗАХОДОМ ЄВРОПИ
Лінкевич Петро Іванович.....8

КУЛЬТУРОЛОГІЯ
CULTUROLOGY

УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ У ФОРМАТІ МИСТЕЦЬКОЇ ВИСТАВКИ «ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА ЯК СИМВОЛ НАДІЇ ТА СОЛІДАРНОСТІ»
Гаврилович Сергій Миколайович.....11

МЕДІЙНА РЕКЛАМА ЯК ФОРМА АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ДІАЛОГУ: ШЛЯХИ ПОРОЗУМІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ
Лучин Анатолій Вікторович.....14

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОСМИСЛЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ АКТУАЛЬНОСТІ ВІЗУАЛЬНИХ ОБРАЗІВ
Марційчук Юлія Іванівна.....18

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У МУЗИЧНОМУ ПРОДАКШЕНІ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ВИМІР
Павлов Микола Едуардович.....20

НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАТИВНІСТЬ У КУЛЬТУРНОМУ ДІАЛОЗІ НА ПРИКЛАДІ ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК
Сендецький Андрій Владиславович.....23

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО ЯК КУЛЬТУРНИЙ БРЕНД УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЧЕРЕЗ ПЕРЕКЛАД
Стеценко Арсеній Русланович.....27

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ
Яковлев Тарас Сергійович.....30

ІСТОРІЯ
HISTORY

КУЛІНАРНА ДИПЛОМАТІЯ ТА ЗАСТІЛЬНО-СТОЛОВИЙ ЕТИКЕТ МІЖНАРОДНОЇ ВВІЧЛИВОСТІ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ТА ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ДИСКУРСИ
Ціватий Вячеслав Григорович.....34

THE FAMILY AS A SPACE OF (NON)DEVELOPMENT: PSYCHOLOGICAL FUNCTIONING OF CHILDREN FROM DYSFUNCTIONAL FAMILIES
dr Grzegorz Świecarz....38

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ В СОЦМЕРЕЖАХ В УМОВАХ ВІЙНИ
Мухіна Галина Вікторівна....54

ПЕДАГОГІКА
PEDAGOGY

POLONISTYKA WOBEC SZTUCZNEJ INTELIGENCJI: MIĘDZY ZAGROŻENIEM A SZANSĄ
Borkowska Wiktoria, Żupa Maryla....57

SUPPORTING HUMAN DEVELOPMENT THROUGH PARTICIPATION IN CULTURAL LIFE
Urbańska Karolina....66

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД ОСВІТИ
Василенко Олена Миколаївна....77

ОСВІТНЯ МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МУЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ: ДОСВІД АКАДЕМІЇ МУЗИКИ В КАТОВІЦЕ
Добровольська Руфіна Олегівна....81

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ: ПОТЕНЦІАЛ GOOGLE-СЕРВІСІВ У РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
Пархоменко Марина Іванівна....85

ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ
Полянська Анастасія Дмитрівна....88

СОЦІОЛОГІЯ
SOCIOLOGY

KORZENIE RODZINNE WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE
Krawiec Grzegorz, Lorenz Antonina....90

GLOBALNE WYZWANIA NASZYCH CZASÓW: INTERDYSCYPLINARNE PODEJŚCIE I SOCJOLOGICZNE ANALIZY
Kryjak Alicja....96

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД: ІНСТРУМЕНТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ
Грінченко Світлана Іванівна....103

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО
RELIGIOUS STUDY

РЕЛІГІЙНІ ПРАВА І СВОБОДИ НА ВІСТРІ ВЗАЄМОДІЇ ЦЕРКВИ ТА АРМІЇ В ПРОТИСТОЯННІ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ
Бучма О. В....107

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОБМЕЖЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ СВОБОДИ
Василенко Вікторія Станіславівна 111

СУЧАСНИЙ СТАН: ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ТА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
Височан Р.І. 114

САКРАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПОДОЛАННЯ ІМПЕРСЬКОГО ПОНЕВОЛЕННЯ
Гордієнко М.Г. 119

ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА
Кореневич В.М. 125

ПОНЯТТЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ДУАЛІЗМУ У ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ
Левочко Р.І. 128

ДУХОВНО-РЕЛІГІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ВАЖЛИВА ЗАПОРУКА В ПРОТИСТОЯННІ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ
Медвідь Федір Михайлович 131

ОРГАНІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА В УКРАЇНСЬКІЙ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ ПІД ЧАС ВІЙНИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ
Недавня Ольга Володимирівна 136

ЩОДО ПИТАНЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ШЛЯХІВ РЕФОРМУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ (НЕВІЙСЬКОВОЇ) СЛУЖБИ В УКРАЇНІ
Савкін Олег Сергійович 139

ЦІННІСНА ОСНОВА РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ВІЙНИ В ПРАВОСЛАВНИХ МЕДІА
Складан Андрій Анатолійович 141

ВІЙНА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ БОГОСЛОВСЬКОЇ ДУМКИ
Сулятицький Б.І. 145

БРОНЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ СВЯЩЕННОСЛУЖИТЕЛІВ НА ПЕРІОД МОБІЛІЗАЦІЇ ТА НА ВОЄННИЙ ЧАС
Хаварівський Устим Богданович 148

ДУШПАСТИРСЬКА ОПІКА В УМОВАХ ДУХОВНОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ
Шушпанніков Олег Миколайович 151

МІЖНАРОДНИЙ ПРАВОВИЙ АСПЕКТ МОБІЛІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ РЕЛІГІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД
Целковський Геннадій Анатолійович 154

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ІНСТИТУТУ СВІТСЬКОГО МОРАЛЬНОГО РАДНИКА У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ
Янауер М.М. 158

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОБМЕЖЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ СВОБОДИ

Василенко Вікторія Станіславівна
старший викладач кафедри богослов'я та релігієзнавства
ННІ філософії та освітньої політики
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

Вступ:

Релігійна свобода як фундаментальне право людини в умовах сучасних викликів національній безпеці зазнає значних правових трансформацій. Українське законодавство у сфері релігійних відносин переживає період кардинальних змін, обумовлених необхідністю реагування на використання релігійних організацій у гібридній війні. Аналіз політико-правових аспектів обмеження релігійної свободи дозволяє виявити особливості формування нового законодавчого підходу до регулювання діяльності релігійних організацій в умовах воєнного стану та екзистенційної загрози.

Конституційно-правові засади релігійної свободи в Україні:

Стаття 35 Конституції України гарантує кожному право на свободу світогляду і віросповідання, включаючи свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність [1]. Водночас Конституція встановлює можливість обмеження цього права «лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров'я і моральності населення або захисту прав і свобод інших людей».

Базовим законодавчим актом у сфері релігійних відносин є Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991 року [2]. Цей закон визначає правові засади діяльності релігійних організацій, їх реєстрацію, права та обов'язки. Особливістю української моделі є те, що повідомлення державних органів про утворення релігійної громади не є обов'язковим (частина 9 статті 8), що створює специфічну ситуацію з обліком релігійних організацій.

Трансформація законодавства в умовах воєнної агресії:

Початок російської агресії проти України в 2014 році та її ескалація в 2022 році стали каталізатором змін у правовому регулюванні релігійної сфери. Основними етапами цих змін стали:

Закон про перейменування релігійних організацій (26.12.2018) [3] - вимагає зміни назв релігійних організацій, керівні центри яких знаходяться в державі-агресорі. Цей закон був прийнятий за президентства П. Порошенка та передбачав обов'язкове перейменування УПЦ.

Рішення РНБОУ від 1 грудня 2022 року [4] - запровадило санкції щодо релігійних організацій та ініціювало проведення релігієзнавчої експертизи Статуту УПЦ. Експертиза, проведена Ю. Чорноморцем, Л. Филипович,

І. Козловським та С. Здіоруком, встановила канонічну залежність УПЦ від Московського патріархату.

Закон України № 3894-IX «Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій» від 20.08.2024 [5] - заборонив діяльність релігійних організацій, афілійованих з країною-агресором. Цей закон часто називають «законом про заборону УПЦ», хоча формально він не містить прямої заборони конкретної конфесії.

Правові механізми обмеження релігійної діяльності:

Українське законодавство передбачає кілька механізмів обмеження діяльності релігійних організацій:

1. Адміністративно-правові механізми включають:

- Вимогу про перейменування організацій, підпорядкованих центрам у країнах-агресорах
- Проведення обов'язкової релігієзнавчої експертизи
- Застосування персональних спеціальних економічних санкцій
- Обмеження доступу до державної власності (храмів, монастирів)

2. Силові механізми передбачають:

- Кваліфікацію антиукраїнської діяльності священнослужителів як кримінальних правопорушень
- Застосування заходів щодо осіб, які ведуть пропаганду на користь країни-агресора
- Проведення обшуків у релігійних установах при підозрі в антидержавній діяльності

Проблематика правозастосування:

Практика застосування нового законодавства виявляє низку проблемних аспектів:

Невизначеність правових критеріїв. Поняття «афілійованості з країною-агресором» потребує чіткого правового визначення. Формальні декларації про незалежність не завжди відображають реальний стан справ щодо інституційних зв'язків.

Дискреційність правозастосування. Місцеві органи влади мають значні повноваження у визначенні того, які організації підпадають під дію обмежувальних заходів, що може призводити до неоднакового застосування закону.

Процедурні питання. Відсутність чітких процедур щодо припинення діяльності релігійних організацій створює правову невизначеність і може призводити до порушень процесуальних прав.

Судова практика та конституційний контроль:

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів від 2022 року [6] підтвердило конституційність основних положень закону про перейменування релігійних організацій. Суд зазначив, що обмеження мають бути законними, необхідними та пропорційними.

Окружний адміністративний суд міста Києва розглядав низку справ щодо застосування законодавства про релігійні організації [7]. Судова прак-

тика демонструє складність правової кваліфікації випадків, пов'язаних з визначенням залежності релігійних організацій від зарубіжних центрів.

Політичні аспекти законодавчих ініціатив:

Український політикум активно використовує релігійну тематику в електоральній боротьбі. Позиції політичних сил варіюються від повної ліквідації УПЦ (І. Совсун, М. Княжицький) до захисту релігійних прав (окремі депутати з різних фракцій) [8].

Індиферентна позиція Президента В. Зеленського була трансформована після початку повномасштабної війни, коли стали очевидними колабораціоністські дії частини духовенства УПЦ. Це призвело до активізації державної політики щодо забезпечення безпековості релігійного ландшафту країни [13].

Міжнародно-правовий контекст:

Українські законодавчі ініціативи викликають різну реакцію міжнародної спільноти. Європейські інституції закликають до дотримання принципів пропорційності та недискримінації [9]. ОБСЄ підкреслює, що правові заходи, які обмежують свободу релігії для захисту безпеки, повинні бути законними, пропорційними та обґрунтованими [10].

Водночас міжнародні партнери визнають право України на захист національної безпеки, включаючи обмеження діяльності організацій, пов'язаних з країною-агресором. Це створює складний баланс між міжнародними зобов'язаннями у сфері прав людини та суверенним правом держави на самозахист.

Перспективи розвитку законодавства:

Подальший розвиток законодавства у сфері релігійних відносин потребує:

Уточнення правових дефініцій - чіткого визначення критеріїв афілійованості та залежності релігійних організацій

Удосконалення процедур - розробки детальних механізмів застосування обмежувальних заходів

Забезпечення правових гарантій - створення ефективних механізмів захисту прав віруючих та релігійних організацій

Гармонізації з міжнародними стандартами - приведення національного законодавства у відповідність із європейськими нормами

Висновки:

Політико-правові аспекти обмеження релігійної свободи в Україні відображають складний процес адаптації правової системи до викликів гібридної війни. Українське законодавство демонструє поступове посилення безпекової складової у регулюванні релігійних відносин.

Ключовими тенденціями є формування адміністративно-правових механізмів контролю за діяльністю релігійних організацій, запровадження процедур верифікації їх незалежності від зарубіжних центрів впливу, а також активізація політичного дискурсу навколо релігійної проблематики.

Подальший розвиток законодавства потребує збалансованого підходу, що поєднує захист національних інтересів з дотриманням конституційних

гарантій релігійної свободи та міжнародних зобов'язань України у сфері прав людини.

Література:

3. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр
4. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12
5. Закон України «Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 26.12.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2673-19
6. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 1 грудня 2022 року». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820/2022
7. Закон України «Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій» від 20.08.2024 № 3894-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3894-20
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України від 2022 року. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/4-r2022_0.pdf
9. Ухвала Окружного адміністративного суду міста Києва № 81332759 у справі 640/4748/19. 2019. URL: zakononline.com.ua/court-decisions/show/81332661
10. Бондаренко В.Д., Висоцька Т.М., Кушнірчук В.А. Автокефалія православних в Україні: головні актори в контексті історичної драми кінця XX – початку XXI століть // Культурологічний альманах. 2024. №1. С. 4-14.
11. Європейська конвенція з прав людини. Стаття 9 «Свобода думки, совісті і релігії». URL: https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004
12. Рекомендації ОБСЄ щодо аналізу законодавства у сфері релігії або переконань. Варшава: ОБСЄ/БДІПЛ, 2004.
13. Василенко, В. С., & Корицький, Я. Б. (2025). Сутність держави як фактор вдосконалення державно-церковних відносин. Культурологічний альманах, (1), 9–15. https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.2

СУЧАСНИЙ СТАН: ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ТА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Височан Р.І.
Військовий капелан УГКЦ, ліценціат богослов'я,
старший лейтенант капеланської служби,
тимчасово виконуючий обов'язки заступника начальника
Служби військового капеланства Збройних Сил України

Перша офіційна згадка у державному та церковному документах про священнослужителів, які перебували на військовій службі на посадах офіцерського складу, датується 1863 роком у Австро-Угорській імперії.

Наступним етапом був період І Світової війни (1914-1918). За цей час налічувалось близько 150 офіційних капеланів. [1, с.20].

Під час ІІ Світової війни (1939-1945) найбільша кількість українців